

Opinia Komitetu Regionów – Działania na rzecz otwartej edukacji

(2014/C 126/06)

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Wprowadzenie

1. Przyjmuje z zadowoleniem komunikat Komisji „Działania na rzecz otwartej edukacji” i uważa, że nadszedł odpowiedni czas, by wspierać wysokiej jakości, innowacyjne metody i formy uczenia się i nauczania poprzez wykorzystanie nowych technologii i treści cyfrowych. Nadrzędnym celem działań wymienionych w komunikacie Komisji jest polepszenie wyników i wyższy stopień realizacji celów, między innymi przez większą motywację i skuteczniejsze procesy uczenia się.
2. Priorytety podkreślone w dokumencie dotyczą w pierwszej kolejności:
  - otwartego środowiska uczenia się stwarzającego nowe warunki i formy uczenia się i nauczania dla potrzeb cyfrowego świata, a także nauczycieli, którzy znają te założenia;
  - otwartych zasobów edukacyjnych, tzn. zwiększonego dostępu do wiedzy, materiałów edukacyjnych i innego wsparcia w sieci;
  - wspierania tworzenia sieci i wspólnych wysiłków różnych podmiotów i zainteresowanych stron w celu opisanie aktualnej sytuacji oraz stymulowania i wspierania elementów dobrze działającego rynku technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT).
3. Zgadza się z opinią Komisji, że nowe technologie „umożliwiają wszystkim naukę w dowolnym miejscu, czasie, za pośrednictwem dowolnego urzędnika i przy wsparciu wszystkich użytkowników”. Pragnie jednak podkreślić, że urzeczywistnienie tych założeń wymaga wysokiego stopnia zaangażowania – i to na wczesnym etapie – na szczeblu lokalnym i regionalnym.
4. Zgadza się z wnioskami Komisji, że:
  - warunki ramowe instytucji kształceniowych muszą ulec zmianie, tak by można było wdrażać formy uczenia się obejmujące ICT i otwarte środowisko edukacyjne, np formy egzaminowania i wystawiania ocen;
  - należy zaktualizować kształcenie nauczycieli i przeprowadzać z wykorzystaniem z tzw. pedagogiki cyfrowej;
  - umiejętności informatyczne to coś więcej niż umiejętności technicznej obsługi komputera; w dużym stopniu chodzi o zdolności korzystania z niego w sposób kreatywny i krytyczny;
  - kluczowe znaczenie ma dostęp do bezpłatnych materiałów szkoleniowych o wysokiej jakości; jednocześnie należy rozwiązać kwestie o zasięgu transgranicznym związane z prawami autorskimi;
  - podstawowe znaczenie ma strategiczna rozbudowa łączy szerokopasmowych.
5. Wielkim wyzwaniem jest wspieranie dostępu do otwartych zasobów edukacyjnych⁽¹⁾. Taki rozwój już następuje. Konieczne jest jednak staranne przeanalizowanie, w jaki sposób może on być bardziej systematyczny, tak by obejmował wszystkich, a nie tylko tych, którzy wyrażą nim spontaniczne zainteresowanie.
6. Uznaje, że wielkim wyzwaniem jest również doprowadzenie do tego, by podmioty zajmujące się kształceniem, nauczyciele i osoby uczące się nabywali wiedzę w dziedzinie kompetencji cyfrowych i w ten sposób rozwijali metody nauczania i sposoby uczenia się przez uczniów. Rozwój ten należy stymulować, uaktywniać i przyspieszać. Już teraz istnieją pewne opracowane moduły szkoleniowe mające wspierać kompetencje cyfrowe nauczycieli oraz kierowników szkół.

⁽¹⁾ Otwarte zasoby edukacyjne, określone przez UNESCO w 2002 r., są to „materiały dydaktyczne, do uczenia się lub prowadzenia badań stanowiące własność publiczną lub opublikowane bez ochrony własności intelektualnej, co umożliwia ich bezpłatne używanie, adaptację i rozpowszechnianie”. Otwarta edukacja jest szerszym pojęciem, które odnosi się do praktyk i organizacji mających na celu zlikwidowanie przeszkód w dostępie do edukacji. Otwarte zasoby edukacyjne, które są częścią otwartej edukacji, rozwinęły się w dużym stopniu poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych.

7. Nie kwestionuje, że rozwój sam w sobie sprawi, iż powstaną liczne nowe możliwości techniczne i że zostaną one wykorzystane przez poszczególne osoby, które z własnej inicjatywy dostosują się do tego rozwoju. Zdaniem Komitetu Regionów Unia Europejska powinna na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym działać na rzecz stworzenia trwałych i bezpiecznych systemów, tak by zapewnić ich funkcjonowanie w systemie edukacji jako całości oraz przyczynić się do uzyskania najlepszych wyników kształceniowych. Nie wszyscy mają taką samą zdolność korzystania ze wspomnianych możliwości technicznych, należy zatem rozważyć szczególne działania w celu uniknięcia wzrostu dysproporcji między różnymi grupami.

8. Uważa, że działania te należy przeprowadzać w sposób usystematyzowany i zorganizowany, tak by mogli z nich korzystać wszyscy, niezależnie od rodzaju szkoły, form jej funkcjonowania, rodzaju kształcenia, płci, wieku i pochodzenia społecznego, narodowości i miejsca zamieszkania. Dana technologia powinna być wykorzystywana z poszanowaniem prywatności poszczególnych osób i wspólnych wartości. Podczas wprowadzania nowej technologii do celów kształceniowych oraz rozwijania innowacyjnych form uczenia się i nauczania konieczne jest zapewnienie ochrony prywatności danej osoby i jej danych osobowych, do których dostęp ma dany nauczyciel.

9. Zgadza się z Komisją, że umiejętności informatyczne to coś znacznie więcej niż umiejętność technicznej obsługi komputera. Do umiejętności tych należy między innymi zdolność krytycznego i świadomego stosunku do informacji oraz odpowiedzialne korzystanie z mediów interaktywnych. Rozwijaniu tych kompetencji sprzyja również zainteresowanie udziałem w społecznościach i sieciach w celach kulturalnych, społecznych lub zawodowych.

10. Stwierdza, że jednym z głównych celów inicjatywy Komisji jest zainicjowanie w Europie pogłębionej dyskusji na temat dostępu do otwartych zasobów edukacyjnych, rozwój nowych innowacyjnych i skuteczniejszych sposobów uczenia się za pośrednictwem nowej technologii oraz wykorzystanie stwarzanych przez nią nowych możliwości do nawiązywania kontaktów i tworzenia sieci dotyczących takiego sposobu zdobywania wiedzy.

11. Popiera takie podejście i uważa, że władzom lokalnym i regionalnym przypada kluczowa rola w jego propagowaniu i realizacji, jak też w kwestii dyskusji i rozważań na temat różnych działań wokół budowania infrastruktury. Działania te powinny w związku z tym obejmować wszystkie szczeble zarządzania: szczebel europejski, krajowy, regionalny i lokalny.

12. Zauważa, że wspomniane kwestie dotyczące rozwoju mają bardzo istotne znaczenie dla władz szczebla lokalnego i regionalnego, jako podmiotów społecznych, jak też zapewniających kształcenie. Niezbędne jest również pozyskanie dobrze wykształconych obywateli o odpowiednich kwalifikacjach potrzebnych w życiu zawodowym i społecznym, aby zapewnić dalszy rozwój i spójność społeczną.

13. Jest zdania, że jeśli chodzi o wykorzystywanie nowych technologii, należy przesunąć punkt ciężkości z kompetencji pojedynczego nauczyciela w zakresie komputerowych systemów informatycznych oraz jego stosunku do nich, na kontekst, w którym działa dany nauczyciel. Większą uwagę należy poświęcić szczeblowi decydenckiemu, gdyż od niego zależy możliwość zachęcenia –poprzez programy nauczania i politykę szkolną – do zwiększonego wykorzystywania technologii informatycznych w trakcie uczenia się.

Kluczowe działania służące zmianom w dziedzinie uczenia się

14. Zauważa, że w komunikacie Komisji podkreśla się, iż Europa nie nadąza za rozwojem w omawianej dziedzinie i że grozi jej pozostanie w tyle za innymi regionami świata. Zdaniem Komitetu istnieją zatem wszelkie powody, by bliżej przyjrzeć się czynnikom, które sprawiają, że np. USA i niektóre kraje azjatyckie skutecznie inwestują w strategię oparte na ICT w celu zmiany sposobu kształcenia.

15. Popiera zatem propozycję Komisji, by poprzez programy w dziedzinie kształcenia „Erasmus+” i „Horyzont 2020” wesprzeć podmioty zajmujące się kształceniem w opracowywaniu nowych modeli działalności i kształcenia oraz by zainicjować działania w celu wypróbowania innowacyjnych metod uczenia się, pracy z planami zarządzania oraz oceny umiejętności.

16. Sądzi, że podstawowe znaczenie dla skutecznego wdrożenia innowacyjnych form uczenia się ma opracowanie kryteriów oceny wyników kształcenia odpowiadających nowym formom i nowym warunkom uczenia się. Jest to kwestia już wcześniej podejmowana przez Komisję ⁽²⁾.

17. Wskazuje na fakt, że – jak wykazały rezultaty badań – kształcenie świadomie czy nieświadomie ukierunkowuje się na to, co jest sprawdzane, tzn. „na to, co będzie na egzaminie”. Jeżeli zachowane zostaną tradycyjne formy sprawdzianów i egzaminów krajowych, skuteczność nowych kompetencji po prostu nie będzie zbyt duża. W wielu tradycyjnych środowiskach kształceniowych korzystanie ze sprzętu ICT i smartfonów traktowane jest jak oszustwo.

⁽²⁾ COM(2012) 669.

18. Uważa, że nowe formy oceny umiejętności muszą często uwolnić się od ograniczenia związanego z tradycyjnymi przedmiotami szkolnymi, tak by można było uwzględnić cele wynikające z założeń mających na celu rozwój kluczowych kompetencji.

19. Dostrzega tu potrzebę rozwoju odchodzącego od tradycyjnych sprawdzianów podsumowujących przeprowadzanych ewentualnie z wykorzystaniem komputerów, w kierunku sprawdzianów, które towarzyszą danemu uczniowi podczas całego procesu uczenia się, uwzględniają dynamiczne zmiany i stale zapewniają reagowanie na elementy niewłaściwie zrozumiane lub na popełniane błędy. Jeżeli uczniowie pracują w środowiskach cyfrowych, można zbudować narzędzia ciągłego zbierania tych informacji i zapewnienia skutecznej reakcji zwrotnej. Możliwość bardziej usystematyzowanego i przejrzystego monitorowania ułatwia nauczycielowi monitorowanie poszczególnych osób i wczesne podjęcie ewentualnych niezbędnych kroków, co podkreśla się także w komunikacie Komisji.

20. Zauważa w tym kontekście także propozycję dotyczącą działań Komisji, by – we współpracy z zainteresowanymi stronami i z państwami członkowskimi – zbadać i przetestować ramy kompetencji informatycznych i narzędzi samooceny dla osób uczących się, nauczycieli i instytucji edukacyjnych. Również w tej kwestii Komitet Regionów pragnie podkreślić wagę szybkiego włączenia w wymienione działania władz lokalnych i regionalnych; mogą one stanowić centrum procesów rozwojowych i procesów przemian.

21. Jest zdania, że jednym z obszarów, w których Komisja powinna odegrać istotną rolę, są różne formy wspierania uczenia się przekraczającego granice poszczególnych państw i granice językowe, przy wykorzystaniu nowych technologii, a także kreatywne i innowacyjne formy uczenia się. Zachęci to do nauki języków obcych i będzie ją stymulowało, jednak należy również uwzględnić przedmioty z dziedziny nauki o społeczeństwie, kultury i estetyki oraz nauk przyrodniczych.

22. Sądzi, że ważnym zadaniem leżącym w gestii państw członkowskich i podmiotów zajmujących się kształceniem będzie wspieranie innowacyjnych środowisk nauczania i uczenia się, m.in. przy pomocy europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Równocześnie na szczeblu krajowym lub na szczeblu, na którym tworzy się prawodawstwo, w wielu przypadkach potrzebne jest zbadanie, które wymogi odnoszące się do edukacji szkolnej są przeszkodą w przekazywaniu wiedzy w innych formach niż tradycyjne środowisko klasy szkolnej. Być może wynikiem takiego badania będzie reorganizacja systemów kształcenia (i związanych z nimi wymogów), tak by umożliwić wspieranie wykorzystywania nowoczesnych środków technicznych podczas uczenia się i nauczania, jak też kontroli oraz oceny.

23. Podkreśla, że z punktu widzenia rozwoju terytorialnego niezwykle istotne jest dbanie o to, by stopniowo zanikająca nierównowaga cyfrowa, jeśli chodzi o dostęp do wyposażenia ICT, nie została zastąpiona podobną nierównowagą, jeśli chodzi o sposób jego wykorzystania. W związku z tym konieczne są dodatkowe programy, przeznaczone zwłaszcza dla obszarów wiejskich lub dla grup gorzej sytuowanych. Mogłyby to być programy zapobiegające tzw. wtórnej przepaści cyfrowej lub, jeżeli zjawisko to już istnieje, programy pozwalające nadrobić zaległości.

24. Wskazuje na fakt, że wiele z form uczenia się opartych na ICT dotyczy obecnie kształcenia w szkołach wyższych i na uniwersytetach. Na tym poziomie studenci przyswoili już sobie umiejętności samodzielnego uczenia się, poszukiwania informacji oraz ich przetwarzania. Obecnie można całkowicie bezpłatnie studiować i otrzymywać świadectwa Stanfordu, MIT czy Harvardu bez skomplikowanych przepisów dotyczących uprawnień do studiów, kwalifikacji lub rekrutacji. Ten napływ milionów uczących się zasadniczo zmienia przyjęte modele uniwersyteckie.

25. Podnosi istotne jego zdaniem pytanie, czy niektóre wysoko notowane uniwersytety, zazwyczaj z anglosaskiego kręgu językowego, zdominują w ciągu najbliższych 15 lat sektor szkolnictwa wyższego i sprawią, że wiele szkół wyższych o ustalonej pozycji na szczeblu krajowym lub regionalnym może być postrzeganych jako mniej atrakcyjne, czy też zjawisko to będzie miało jedynie marginalne znaczenie.

26. Stwierdza, że zwiększona konkurencja międzynarodowa może w różnym stopniu wpłynąć na różne dyscypliny. Przedmioty czy kierunki kształcenia o wyraźnym nacechowaniu krajowym, takie jak prawo i kierunki nauczycielskie, w których zarówno treść kształcenia, jak podręczniki akademickie w przeważającym stopniu odnoszą się do uwarunkowań krajowych, odczują to w mniejszym stopniu, niż przedmioty o bardziej międzynarodowym charakterze, takie jak liczne kierunki techniczne i przyrodnicze, medycyna oraz języki nowożytne.

27. Podkreśla, że małe i średnie przedsiębiorstwa mają coraz większe znaczenie dla europejskiego wzrostu, jak też dla wzrostu na szczeblu regionalnym i lokalnym. Globalna konkurencja i nowe możliwości techniczne zmieniają wymagania odnośnie do wiedzy i kompetencji.

28. Zwraca uwagę, że zarówno organizacje, jak poszczególne osoby muszą coraz częściej się przestawić – opanować nowe dziedziny i poszerzyć wiedzę, by zachować swoją pozycję w przyszłości. Z perspektywy przedsiębiorstw i regionów coraz niezbędniejsze jest zatem rozwijanie innowacyjnych sposobów zapewnienia w przyszłości dostępu do niezbędnych umiejętności. Jako największe przeszkody w tym zakresie wymienia się brak należytej wiedzy i kompetencji. Zdaniem Komitetu Regionów ważnym wkładem w zlikwidowanie tych przeszkód byłby zwiększony swobodny dostęp do otwartej edukacji, np. kursy online.

29. Uważa, że konieczne są konkretne działania, aby systematycznie i kompleksowo wspierać rozwój młodszych uczniów. Badania ukazują, że dzieci w bardzo młodym wieku są w stanie łatwo nauczyć się obsługi czytników elektronicznych. Chodzi również o to, by zdobyć doświadczenie, w jaki sposób kształcenie i uczenie się z wykorzystaniem nowoczesnej techniki cyfrowej może wspierać naukę młodszych dzieci.

30. Uważa, że głównym celem jest lepsze wspieranie rozwijania odpowiednich i wzajemnie ze sobą powiązanych kompetencji, m.in. uczenie dzieci, że należy podejmować inicjatywę, kierować swoim własnym procesem uczenia się oraz pracować nad samooceną. W tej dziedzinie można już odnotować różne inicjatywy, Komitet Regionów podkreśla jednak potrzebę działań ułatwiających włączenie wszystkich uczniów.

31. Zauważa występujące w Europie zakrojone na szeroką skalę przemieszczanie się ludności z już obecnie słabo zaludnionych obszarów, ze wsi, małych i średnich miast, do dużych aglomeracji miejskich. Zdaniem Komitetu należy dokładniej przeanalizować, w jaki sposób nowe technologie mogą w szczególności wesprzeć uczenie się, zdobywanie informacji, komunikowanie się i budowanie sieci na obszarach o niższej gęstości zaludnienia, gdzie zmniejsza się liczba uczniów, mogą zostać zlikwidowane szkoły i w związku z tym może wydłużyć się czas przeznaczony na dojazdy uczniów. Nowe technologie nie zastąpią raczej potrzeby posiadania na miejscu wykształconych pedagogów; należy jednak rozważyć wspomnianą kwestię i upowszechnić wiedzę na temat tego, w jaki sposób przy pomocy ICT i odpowiednio przygotowanych pedagogów można zapewnić w związku z powyższym właściwy i szeroki wachlarz kształcenia na wysokim poziomie.

32. Zwraca uwagę na możliwości uczenia się dorosłych, które można wspierać i rozwijać w wymienionym kontekście. Zdaniem Komitetu Regionów możliwości stwarzane przez nowe technologie i nową pedagogikę przyczyniają się do wypracowywania bardziej elastycznych form uczenia się dorosłych; mogą oni w ten sposób łączyć naukę na różnych poziomach kształcenia, tak by szybciej i niezależnie od konkretnego miejsca zamieszkania w danym regionie uzyskać kompetencje wymagane w celu umocowania się na rynku pracy.

33. Sądzi, że może to stać się łatwiejsze, jeżeli na szczeblu lokalnym lub regionalnym zapewni się możliwości wspierania danej osoby podczas tworzenia jej planu kształcenia, pomocy w kwestiach dotyczących walidacji i doradztwa, a także możliwości uznawania, np. w formie walidacji, kompetencji nabytych poza formalnym systemem kształcenia lub w innym kraju. Potrzebny jest jednak w tym kontekście przegląd, tak by można było usunąć ewentualne przeszkody w krajowych systemach regulacyjnych i stworzyć bodźce dla różnych podmiotów – np. szkół wyższych – tak by mogły one współdziałać i uczestniczyć w tym procesie.

34. Uważa ponadto za konieczne zbadanie, w jaki sposób można udokumentować – poprzez walidację zgodnie z opracowanymi narzędziami krajowymi i europejskimi – uznanie umiejętności pozyskanych przy pomocy technologii cyfrowych oraz umiejętności nabytych on-line. Dlatego ogromne znaczenie ma utworzenie faktycznego europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji. Wzywa więc Komisję do szybkiego przedstawienia konkretnych propozycji w tej dziedzinie.

35. Podkreśla, że skuteczne uczenie się uwzględniające zintegrowane wykorzystanie ICT umożliwi uczącym się lepsze spełnienie wymogów obecnego i przyszłego rynku pracy i zaspokojenie popytu na tym rynku. Kwestia ta ma istotne znaczenie dla szczebla lokalnego i regionalnego.

36. Stwierdza, że nowe formy uczenia się spowodują również powstanie nowych i odmiennych profili kompetencji, które często kłócą się z tradycyjnymi wzorcami kształcenia, sposobami jego dokumentacji, jak również z tradycyjną formą egzaminów. Oznacza to, że trzeba będzie wypracować i umocnić zrozumienie dla tych kwestii na rynku pracy. Szczebel lokalny i regionalny może pełnić aktywną rolę we wspieraniu pracodawców oraz lokalnych i regionalnych przedstawicieli świata pracy w tej dziedzinie.

Dostęp do wiedzy. Możliwości wykorzystania otwartych źródeł wiedzy

37. Podkreśla, że bezpłatne materiały edukacyjne o wysokiej jakości są podstawą skutecznego kształcenia. W komunikacie Komisji podkreśla się, że ważne jest, by zapewnić otwarty dostęp do wiedzy tzn. przekazywać wiedzę przy pomocy powszechnie dostępnych narzędzi.

38. Podkreśla, podobnie jak Komisja, że nie chodzi tutaj o żadne proste kształcenie na odległość w jego tradycyjnej formie. Chodzi raczej o korzystanie z zasobów edukacyjnych w połączeniu z bardziej tradycyjnymi materiałami, co umożliwi uzyskanie mieszanej formy łączącej nauczanie bezpośrednie z uczeniem się online. Takie kształcenie jest wciąż zbyt fragmentaryczne i niekonsekwentnie wykorzystywane, co wykazały przeprowadzone konsultacje publiczne.

39. Uważa, że punktem wyjścia powinien być dostęp uczniów i nauczycieli do odpowiedniego nowoczesnego sprzętu. Komitet Regionów uważa, że w kontekście powszechnego udziału istotne znaczenie ma dostęp szerokopasmowy. Jak wskazano m.in. w sprawozdaniach OECD, komputer jako taki ma coraz mniejsze znaczenie, coraz ważniejsze jest natomiast połączenie z internetem⁽³⁾. Uwarunkowania są tutaj bardzo zróżnicowane, nie tylko pomiędzy różnymi państwami członkowskimi. Również w obrębie samych państw członkowskich występują znaczące różnice.

40. Uważa, że konieczne jest wspieranie regionów pozostających w tyle pod względem opisanego rozwoju, tak by wszyscy uczący się mieli jednakowe możliwości korzystania z technologii. Podstawowe znaczenie ma strategiczna rozbudowa łączy szerokopasmowych. W regionach i okolicach wyłączonych z tego rozwoju młodzież nie korzysta z nowych możliwości uczenia się i z demokratycznej edukacji, które istnieją i mogą być rozwijane gdzie indziej⁽⁴⁾.

41. Zgadza się całkowicie z opinią Komisji, że należy podłączyć wszystkie szkoły, a najlepiej wszystkie sale lekcyjne, do szerokopasmowej sieci transmisji danych i zapewnić im dostęp do otwartych baz danych, oraz że w tym celu należy wykorzystać zasoby funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Przypomina, że już wcześniej wyraził swoją opinię, zgodnie z którą szeroko zakrojone wykorzystywanie rozwiązań ICT przez podmioty zajmujące się kształceniem na poziomie szkół wyższych może przyczynić się do zwiększenia odsetka osób studiujących na tym poziomie na obszarach o małej gęstości zaludnienia, na wyspach, w regionach górskich i w regionach najbardziej oddalonych⁽⁵⁾.

42. Podkreśla, że same rozwiązania techniczne z 2013 r. nie wystarczą, jeśli nie uda się ich połączyć z najbardziej aktualnymi rozwiązaniami pedagogicznymi. Tradycyjne postrzeganie wiedzy oznacza, że jeśli tylko dostępna jest większa ilość informacji, zwiększa się tworzenie wiedzy. Zgodnie z takim postrzeganiem to sami uczniowie odpowiedzialni są za wiedzę. Nie jest to skuteczna metoda pracy. Dlatego ważne jest rozróżnienie między dostępem do informacji, a procesem przekształcania jej w wiedzę, który zawsze zachodzi w sposób indywidualny w przypadku każdej osoby.

43. Zauważa, że proces przekształcania wiedzy bardzo zależy od predyspozycji danej osoby, uprzedniego zrozumienia, zainteresowania i motywacji. To właśnie w tym kontekście należy postrzegać możliwości uczenia się z wykorzystaniem technologii cyfrowych i dopasowanych do nich działań pedagogicznych. Można by wykorzystać nowe technologie, aby zapewnić różne formy uczenia się dopasowane do sposobów zdobywania wiedzy przez danego ucznia czy osoby uczące się. Dzięki technologii cyfrowej można o wiele skuteczniej wspierać wszystkie sposoby uczenia się.

Kwestie o charakterze prawnym, które wymagają ustaleń

44. Wskazuje, że coraz częstsze w wielu różnych obszarach, także jeśli chodzi o bezpośrednie przechowywanie informacji, jest wykorzystywanie tzw. chmury obliczeniowej. Polega to na tym, że dany dostawca zapewnia pewną ilość powierzchni składowania danych przedsiębiorstwom i organizacjom, do której to mają one dostęp za pośrednictwem internetu. Od mniej więcej dziesięciu lat istnieją różne rodzaje rozwiązań internetowych. Jednym z podstawowych założeń jest to, by użytkownik nie zauważył żadnej różnicy, czy dany plik umieszczony jest na lokalnym serwerze, czy też na komputerze usytuowanym w odległości kilkuset kilometrów.

45. Wyraża w tym kontekście pewne wątpliwości w związku z gromadzeniem danych osobowych i dokumentacji dotyczącej uczniów u prywatnego właściciela, niejednokrotnie w innej części świata. Należałoby ustalić, czy przedsiębiorstwa te przygotowane są do podpisania umowy użytkownika z wielką liczbą władz lokalnych, regionalnych czy krajowych. W tym kontekście Komitet Regionów przyjąłby z zadowoleniem bardziej skoordynowane podejście ze strony Komisji.

46. Zwraca uwagę, że z powyższym zagadnieniem wiąże się kwestia własności praw do materiałów opracowanych przez uczniów i nauczycieli w trakcie zajęć lekcyjnych lub poza szkołą. Coraz więcej osób zaczyna tworzyć własne zasoby do potrzeb uczenia się, oprócz materiałów, które są wytwarzane przez innych i które można modyfikować. Jest wiele przyczyn wzrostu ilości materiałów własnej produkcji – m.in. to, że narzędzia produkcji, np. komputery, kamery wideo i kamery cyfrowe ciągle tanieją.

⁽³⁾ OECD (2012) „Connected minds. Technology and Today's learners”. (Paris).

⁽⁴⁾ CdR 3597/2013; CdR 2414/2012.

⁽⁵⁾ CdR 2392/2012.

47. Narzędzia te są coraz prostsze w obsłudze, a jednocześnie zwiększa się wiedza użytkowników. Poprzez przyznawanie licencji osoby, które stworzyły własne materiały, mogą wybrać prawa, które pragną zachować i te, z których są gotowe zrezygnować. Może chodzić o jasne określenie praw w związku z treścią cyfrową np. stron internetowych, materiałów edukacyjnych, muzyki, filmów, fotografii i blogów. Czasami chodzi o licencje dopasowane do przepisów prawnych obowiązujących w wielu krajach. Komitet Regionów uważa za niezbędne, by Komisja przyczyniła się do zaproponowania rozwiązań technicznych i ustalenia trwałych ram w tym kontekście.

48. Zauważa, że inną kwestią istotną w szczególności dla władz lokalnych i regionalnych jest długość okresu, podczas którego świadectwa szkolne i dokumenty podobnego rodzaju mogą być udostępniane publicznie.

49. Pragnie w tym kontekście zwrócić uwagę na kolejny problem, którym jest „Data Mining”, tzn. kwestia podejścia do wykorzystywania przez przedsiębiorstwa wiedzy na temat uczniów i personelu szkolnego i odsprzedaży tych danych.

Współpraca wokół kształcenia, tworzenie sieci

50. Uważa, że aby różne obszary Europy mogły ze sobą współpracować konieczne jest – jak podkreślono wyżej – uwzględnienie obszarów znajdujących się w trudnych warunkach, tak by państwa członkowskie i regiony pozostające w tyle za resztą Europy mogły przy pomocy wsparcia z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych rozwijać swoje lokalne struktury ICT i uczestniczyć we wspólnych projektach z innymi szkołami w Europie oraz by miały dostęp do otwartych zasobów edukacyjnych.

51. W przypadku większości osób proces zdobywania wiedzy pogłębia się, jeśli otrzymują one możliwość współpracy i rozwijania nowych pomysłów, wyrażania wątpliwości oraz krytyki. Panuje powszechne przekonanie, że dla potrzeb obecnego i przyszłego rynku pracy i społeczeństwa coraz ważniejsze jest rozwijanie tego rodzaju kompetencji. Z uwagi na wzorce rozwijane obecnie za pośrednictwem mediów społecznościowych, gier komputerowych i telewizyjnych oraz na coraz większe wzajemne powiązania zachodzące w społeczeństwie medialnym, współczesne kształcenie musi – zdaniem Komitetu – umożliwić zintegrowanie takich forów z procesem zdobywania wiedzy.

52. Zauważa, że we wspomnianym wcześniej opracowaniu OECD⁽⁶⁾ wskazuje się również najpowszechniejsze rodzaje działań informatycznych. Nauczyciel przygotowuje zazwyczaj zadania dla uczniów, przegląda strony internetowe w związku z przygotowaniem lekcji oraz prezentacji. W znacznie mniejszym stopniu komunikuje się drogą elektroniczną z rodzicami, tak by ocenić, wykorzystując technologię cyfrową, rozwój uczniów, czy też ocenić zasoby cyfrowe służące zdobywaniu wiedzy. Komitet Regionów uważa, że wskazuje to na potrzebę wzmocnienia i rozwoju działań pedagogicznych w związku z ICT, również przez możliwość komunikowania się z innymi szkołami, nauczycielami i uczniami.

Zgodne działania

53. Uważa za istotne stworzenie wspólnej europejskiej platformy otwartej na różne zainteresowane strony. Ułatwi ona rozwój narzędzi pomiarowych oraz wskaźników umożliwiających ściślejsze monitorowanie postępów w zakresie techniki informowania i komunikowania się w przypadku różnych podmiotów zajmujących się kształceniem, w szkołach i w innych środowiskach edukacyjnych.

Uwagi szczegółowe

54. Podkreśla, że potrzeba rozwoju zaakcentowana w komunikacie Komisji – dotycząca wspierania innowacyjnych metod i form uczenia się i nauczania o wysokiej jakości poprzez wykorzystanie nowych technologii i treści cyfrowych – odnosi się w dużym stopniu do szczebla lokalnego i regionalnego i to w różny sposób: chodzi tu zarówno o władze występujące w charakterze podmiotów zapewniających kształcenie, a w licznych przypadkach – realizatorów kształcenia, jak też w charakterze klientów zainteresowanych posiadaniem dobrze wykształconej siły roboczej i odpowiednio przygotowanych obywateli. Mimo to zawarte w komunikacie odniesienia do szczebla lokalnego i regionalnego są dosyć skąpe.

55. Apeluje, by bardziej zaangażować w dalsze prace szczebel lokalny i regionalny i wyraźnie wskazać je jako forum, na którym powinna być prowadzona dyskusja oraz podejmowane wysiłki na rzecz wykorzystania nowych możliwości technicznych, uczenia się przy wsparciu techniki cyfrowej, rozwijania odpowiednio dostosowanych innowacyjnych form pedagogicznych, dostępu do otwartych zasobów edukacyjnych, a także jako miejsce wspierania rozwoju sieci współpracy i kontaktów odnoszących się do takiego uczenia się.

Bruksela, 31 stycznia 2014 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów

Ramon Luis VALCÁRCEL SISO

⁽⁶⁾ OECD (2012) „Connected minds. Technology and Today's learners”. (Paris).